

Лузік Е.В.

доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки та психології професійної освіти факультету лінгвістики та соціальних комунікацій Національного авіаційного університету, м. Київ, Україна.

Тепнадзе С.А.

доктор технічних наук, професор, ректор
Тбіліського авіаційного університету, м. Тбілісі, Грузія.

ВПЛИВ АКАДЕМІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ АВІАЦІЙНОЇ ГАЛУЗІ НА ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ СУБ'ЄКТНОСТІ В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРИ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ

Анотація. Дослідження присвячено науково-теоретичному обґрунтуванню та практичній перевірці моделі набуття професійної суб'єктності майбутніми фахівцями закладу вищої технічної освіти для пошуку нових перспектив модернізації навчального процесу формування академічної мобільності засобами рефлексивного підходу.

Luzik E.V., Tepnadze S.A. THE INFLUENCE OF ACADEMIC MOBILITY ON FUTURE AVIATION FIELD PROFESSIONALS ON THE FORMATION OF PROFESSIONAL SUBSTANCE IN THE LIGHTING OUTDOOR

Abstract. Research is sanctified to the theoretical ground and practical verification of model of acquisition of professional subject by the future specialists of establishment of higher technical education for the search of new prospects of modernisation of educational process of forming of academic mobility by facilities of рефлексивного approach.

Ключові слова: освітня парадигма, рефлексивний підхід, професійна суб'єктність, академічна мобільність, освітньо-інформаційне середовище (ОІС).

Актуальність дослідження. На основі теоретико – педагогічних досліджень та практичного досвіду діяльності вищої технічної школи (Ананьєв Б.Г.(1974); Халяпіна Л.П. (1994); Лузік Е.В. (2012) та ін.), спеціальних емпіричних досліджень, що проводилися психологами різних шкіл (Wellace M.J.(1991); Роман Р.М.(1993); Hunter M.(1982); Rodgers T.S.(1978); Семиченко В.А. (2008) та ін.) доведено, що при традиційній системі навчання у закладах вищої технічної освіти (ЗВТО) студенти не відчують себе повноцінними суб'єктами навчального процесу, що, в свою чергу, не сприяє отриманню студентами права не тільки на активно-творчу діяльність по формуванню академічної мобільності, а й можливості їх повноцінного включення в соціальне і професійне життя суспільства як майбутнього професійного суб'єкта.

Світовий досвід засвідчує, що когнітивними резервами в цьому плані володіє дослідницько-зорієнтований (рефлексивний) підхід, що сприяє формуванню такого освітньо-інформаційного середовища (ОІС) в навчальному процесі ЗВТО, освітні суб'єкти якого усвідомлюють та корегують ті чинники, що гальмують чи деформують досягнення ефективності формування професійної суб'єктності в інформаційно-динамічному відкритому суспільстві.

Основний зміст дослідження. Виходячи з головної мети сучасної вищої технічної освіти, основна концептуальна ідея дослідження полягає у формуванні здібностей студента до академічної мобільності, що, в свою чергу, вимагає сформованості у студента відповідних якостей: критично ставитися до особистісно - професійного навчання і виховання; надання студентам права на рефлексивний аналіз поточних подій та оцінку їх з точки зору базових особистісних цінностей і життєвої перспективи.

Аналіз практичного досвіду діяльності закладів вищої технічної освіти засвідчив, що розгляд вищої освіти як системи, що має давати студентам лише знання, навички та вміння не включаючи, при цьому, їх особистісного ставлення до відповідного навчального процесу, не сприяє формуванню

готовності студента до академічної мобільності; якісному забезпеченню як професійної підготовки фахівців, конкурентних на ринку праці, так і ефективності освітнього процесу ЗВТО, який здійснює формування професійної суб'єктності цих фахівців, як інтегративної якості особистості, що виявляється у сформованості переконання щодо власної готовності та здатності активно, самостійно, незалежно і творчо організовувати та розв'язувати професійні задачі у відкритому інформаційно - синергетичному просторі.

Зміна особистісно-зорієнтованого підходу до компетентнісного, по суті, не сприяючи наданню студентам права на активну та ефективну навчальну і самостійну квазіпрофесійну діяльність, не сприяла формуванню основних компонентів академічної мобільності і обумовила пошук шляхів подолання цих негативних тенденцій, позитивний результат якого можливий при використанні в освітньо-інформаційному середовищі ЗВТО рефлексивного (дослідницько-зорієнтованого) підходу, який розуміється нами як створення таких умов в навчальному процесі, коли його учасники усвідомлюють професійну та особистісну доцільність кожної складової своєї професійної суб'єктності; визначають зовнішні і внутрішні чинники, що сприяють підвищенню ефективності і якості професійно-особистісного становлення; виявляють і корегують чинники, що деформують чи гальмують досягнення життєво значущих результатів. Фактично в синергетичному освітньо-інформаційному середовищі відбувається неперервна дослідницька діяльність, що забезпечує якість включення індивіда в навчальний процес ЗВТО, де об'єктами дослідження стають як зовнішні, так і внутрішні умови і детермінанти академічної мобільності студентів.

Таким чином, технологічно, основу дослідницького (рефлексивного) підходу складає величезна кількість завдань, що стоять перед суб'єктами освітнього процесу, на опрацювання власних чинників і механізмів пізнавальної діяльності, які складають основу академічної мобільності. В результаті суб'єкт освітнього процесу робить власні ціннісні орієнтації,

уявлення, переваги, можливості, механізми активності, прагнучі виправити ситуацію шляхом їх корегування. В той же час змінюються цілі, структура і зміст, мотивація та інші функції навчального предмета професійної підготовки. Саме тому, у межах академічної парадигми, він подається як дидактична модель певної галузі науки; особистісної – як певна модель соціального і професійного досвіду особистості, що розвивається; рефлексивної - як модель сукупності явищ, що підлягають дослідженню.

Здійснення дослідження дозволяє зробити висновок, що успішність пізнавальної діяльності студента, обумовлена впливом академічної мобільності, в процесі навчання супроводжується цілим комплексом змін, що виникають на рівні сприйняття і відношень, які неоднозначно відображаються на його подальшому розвитку, сприяючи або затримуючи подальше пізнання. Кінцевим результатом так побудованого навчального процесу готовності до професійної діяльності стає свідоме використання студентом продуктивних знань, інтегрованих умінь та навичок для формування творчих особистостей, які постійно працюють над розширенням діапазону своїх можливостей, беручи повну відповідальність за процес пізнання та власне особистісне зростання протягом всього життя. В той же час, сформульовані вище тези обумовлюють необхідність розгляду освітньо-інформаційного середовища закладів вищої технічної освіти в сукупності об'єктивних та суб'єктивних проєкцій та особистісних траєкторій розвитку майбутніх фахівців, а саме: між нормативною траєкторією розвитку успішності навчання та індивідуальними темпами і напрямками особистісного і професійного становлення, які вирішуються за допомогою стратегічно-концептуальних зворотніх зв'язків з відстеженням змін освітньо-інформаційного середовища, та оперативно-прогностичних зворотніх зв'язків, що прогнозують зміни в траєкторії стратегії формування успішності академічної мобільності.

Література

Ананьев Б.Г. К психофизиологии студенческого возраста//Современные психолого-педагогические проблемы высшей школы. - Л, 1974,-Вып.2,-С.5-8.

Халяпина Л.П. Некоторые тенденции по усовершенствованию профессиональной подготовки учительских кадров в высшей школе США // Проблема многоуровневой подготовки в вузе: Межвуз. сб. науч. тр. - Кемерово: Изд-во Кемеров.ун-та, 1994. - С. 71-83.

Лузік Е.В. Дидактичне моделювання як основа компетентнісного підходу до оптимізації процесу навчання у ВТНЗ // VIII Міжнародна конференція «Стратегія якості в промисловості та освіті», 2012р. 30 травня - 6 червня 2012 2(1) С. 159 – 164.

Wallace M.J. Training Foreign Language Teachers: A Reflective Approach. - Cambridge: Cambridge University Press. - 1991. - 164 p.

Роман Р.М. Формування педагогічної майстерності майбутніх учителів у вищій школі США: Автореф. дис. канд. пед. наук. - К., 1993. - 22 с.

Hinter M. Mastery Teaching. – EL Segundo, Calif.: TYP Publication - 1982. – 120p.

Rodgers T.S. Towards A Model of Learner Variation in Autonomous Foreign Language Learning // Studies in Second Language Acquisition. - 1978. - № 2 (1). - P. 73-97.

Семиченко В.А. Рефлексивний підхід у теорії і практиці вищої школи / В.А Семиченко., В.С.Дикань // Післядипломна освіта в Україні.- К., 2007.- №№ 1-2; 2008, №№ 1-2.